

[Bertel Dahlgaard.]

stri, håndværk og handel. I det praktiske liv vil forholdet her i dag være dette, at en del priser stort set er i ro og ikke vil rammes af øgede omkostninger. Dernæst er der forskellige områder, hvor der hersker en stærk konkurrence, som sætter en naturlig grænse for prisstigningerne, og så er der endelig et betydeligt område, hvor den sædvanemæssige procentberegning for avancens vedkommende kan medføre, at priserne stiger med et større beløb end omkostningsstigningen. Det er denne del af vareområdet, forslaget kapitel I tager sigte på.

Nu er det klart, at når forslaget tager sit udgangspunkt i priserne en bestemt dag, nemlig den 12. april, må forslaget nødvendigvis virke i flæng. Det rammer hårdt de handlende, der i forvejen har været tilbageholdende, som har været rimelige i deres prisenregninger. Men dernæst melder sig de praktiske vanskeligheder ved de bestemmelser, forslaget indeholder. Forslaget bestemmer, at der i en række industri-, håndværks- og handelsvirksomheder skal udarbejdes en fortegnelse over de den 12. april gældende priser for hver enkelt vare, den være sig nok så ubetydelig, og denne fortegnelse skal da ligge i forretningen tilgængelig for myndighedernes tilsyn. Det drejer sig vel om ca. 75 000 detailvirksomheder, nogle tusind engrosvirksomheder og vel ca. 100 000 håndværks- og industrivirksomheder.

Man spørger da først sig selv, hvilke muligheder der er for at kontrolere, at de 12. april-priser, der opføres på denne fortegnelse, virkelig er de rigtige. Der foreligger, såvidt jeg kan se, overhovedet ikke en sådan mulighed. Når man ved, at disse priser skal danne udgangspunkt for, hvilke priser der senere må tages, vil der selvfølgelig være en overmenneskelig fristelse for de pågældende erhvervsdrivende til at sætte dem i overkanten, så forslaget ligefrem kan komme til at virke mod sin hensigt, nemlig i varefordyrende retning. Men dernæst: Kan den enkelte erhvervsdrivende overhovedet fæstne en sådan pris? Man må huske, at det drejer sig om de mangfoldigste og de mest forskelligartede tilfælde, hvor konkurrencen har ført til, at samme vare på samme tidspunkt sælges til forskellige

priser til forskellige kunder afhængig af kvantum eller afhængig af andre mere eller mindre tilfældige individuelle forhold, og aftalepriser fremsættes i tilbud under konkurrence med andre virksomheder og så fremdeles. Hertil kommer, at varer ustandselig skifter karakter, og nye varer er kommet frem.

Dernæst bestemmer § 3, at disse ca. 200 000 virksomheder skal give indberetning til monopoltilsynet om enhver prisforhøjelse, der sker som følge af stigning i indkøbspriser, transportomkostninger og stigning i driftsomkostninger, herunder også lønstigninger, altså omkostninger, som forslaget anerkender som grundlag for prisstigning. Købmanden skal meddele prisstigning for en dåse konserves, grønthandleren for 1 kg kartofler, manufakturhandleren for en skjorte, isenkrammeren for en knibtang, møbelhandleren for møbler og så fremdeles i det uendelige. Det drejer sig om et utal af tilfælde for et utal af virksomheder og for hver enkelt nok så ubetydelig vare en redegørelse for det omkostningsmæssige grundlag for prisforhøjelsen. Jeg tør sige, at monopoltilsynet vil drukne i papir og uden nogen som helst mulighed for at føre en kontrol af blot nogen betydning. Derimod vil postvæsenet tjene tykt på de millioner af breve, som hver måned vil strømme ind til monopoltilsynet.

Jeg beder ministeren undskyldte, at jeg siger det så bramfrit: dette kan ikke være tilstrækkelig gennemtænkt. Jeg er forbavset over, at forslaget om disse bestemmelser er fremsat, og jeg beklager, hvis det eventuelt kommer til at modvirke fornuftige bestemmelser på andre områder, som virkelig kan begrundes og få betydning, og som vi er rede til at forhandle om. Hemmeligheden er vel, at den højtærede minister ikke har iagttaget forskellen mellem, hvilke metoder der er anvendelige i tider med varemangel, og hvilke metoder der er anvendelige og forsvarlige i tider med normal vareforsyning. I sådanne tider må man forstå, at det mest virkningsfulde, hvis man ønsker at sikre rimelige priser, er, at man bidrager til øget og skærpet konkurrence, medens fremgangsmåderne fra varemangeltiden kun i visse undtagelsestilfælde fører til resultat.

Lovforslagets kapitel II går ud på at